

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJĄ

2023 m. rugsėjo 21 d. Nr. 4D-2023/1-744
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė gavo X skundą dėl Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Ministerija, SADM) pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nepateikus prašomų dokumentų (lentelės).

2. Pareiškėja skunde nurodo: „paprastai lentelės, neatsiunčia. Neduoda. Nuorodos – Ne lentelė. Prašau išreikalauti.“

TYRIMAS IR IŠVADOS

3. Seimo kontrolierė, atsižvelgusi į pirmiau nurodytas aplinkybes, kreipėsi į SADM, prašydama pateikti motyvuotus paaiškinimus dėl Pareiškėjos skunde Seimo kontrolieriui nurodytų aplinkybių.

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Iš SADM Seimo kontrolieriui pateiktos informacijos, paaiškinimų bei dokumentų nustatyta:

4.1. „Į Pareiškėjos 2023-06-15 (reg. 2023-06-15, Nr. PL-2212 ir reg. 202306-15, Nr. PL-2217) prašymus atsakymas buvo pateiktas 2023-07-14 raštu Nr. (8.6Mr-45) SD-2901 „Dėl gautų kreipimųsi“ (toliau – Raštas). Raštas buvo išsiųstas iš Ministerijos dokumentų ir procesų valdymo sistemos el. pašto SADM DVS Avilys@socmin.lt 2023-07-14, 13.11 val. Pareiškėjos nurodytu el. paštu <...>.“

4.2. „Kadangi Pareiškėja nuolat rašo įvairaus pobūdžio prašymus, paklausimus ir skundus, tai manytina, kad ji prašė už 2017–2018 metus analogiško pobūdžio lentelės, kaip šiuo metu yra sudaryta ir viešai Ministerijos interneto svetainėje pavišinta lentelė dėl asmenų ir šeimų vertinamų pajamų ir turto metinių dydžių, pagal kuriuos nustatoma teisė į paramą būstui įsigyti ar išsinuomoti 2023 metams (aktuali nuoroda: <https://socmin.lrv.lt/uploads/socmin/documents/files/VRP%20taikomas%20dydis%202023%20metams%20157%20Eur%20Sausis.pdf>).

Ministerijos Raštu Pareiškėjai buvo paaiškinta, kad atsižvelgiant į keliamą klausimą dėl pajamų ir turto dydžių, asmenų ir šeimų vertinamų pajamų ir turto metiniai dydžiai, pagal kuriuos nustatoma teisė į paramą būstui įsigyti ar išsinuomoti yra nurodyti Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatyme (<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/e944ee00600111e4bad5c03f56793630>). Kartu Pareiškėja buvo informuota, kad informaciją apie patvirtintą valstybės remiamų pajamų dydį atitinkamais metais gali rasti:

<https://www.tagidas.lt/savadai/9008/>. Pažymėtina, kad tokios lentelės sudarymas vadovaujantis teisės aktų nuostatomis nėra privalomas ir tai reikalauja papildomų darbo bei laiko išteklių.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją ir duomenų pakartotinio naudojimo įstatymo (toliau – Įstatymas) 14 straipsnio 1 dalimi, duomenys pareiškėjui teikiami tokio turinio ir tokiu formatu, kuris naudojamas institucijoje ar valstybės valdomame subjekte ir kurio nereikia papildomai adaptuoti, apdoroti ar kitaip koreguoti. [...]. Įstatymo 14 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad iš institucijos ir valstybės valdomo subjekto negali būti reikalaujama tvarkyti duomenis vien dėl to, kad pareiškėjas galėtų juos pakartotinai naudoti, arba pritaikyti duomenų turinį ir (arba) formatą pareiškėjų poreikiams, jeigu tai būtų susiję su institucijos ir valstybės valdomo subjekto neproporcingai didelėmis darbo ir laiko sąnaudomis.

Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad Pareiškėjos prašymuose, buvo pažymėta „Remiantis vieša informacija, esančia SADM tinklapyje, prašau nurodyti (pateikti) lentelę ar kt.“. Todėl, atsižvelgiant į tai, Ministerija Pareiškėjos prašomą informaciją, pateikė tokiu formatu, kuris naudojamas pačios institucijos ir kurio nereikia papildomai adaptuoti, apdoroti ar kitaip koreguoti. Lentelės sudarymas už ankstesnius laikotarpius (pavyzdžiui, už 2017 m. ir/ar 2018 m.) siekiant atliepti vien Pareiškėjos poreikius gauti informaciją lentelės forma, kuri yra nurodyta įstatyme, manytina, kad būtų susijęs su didelėmis darbo ir laiko sąnaudomis.“

4.3. „Su Pareiškėja Ministerija bendradarbiauja nuo 2019 m. Per šį laikotarpį Pareiškėja nemažai kartų konsultuota įvairiais socialinės apsaugos ir kitais klausimais. Ministerija yra gavusi ir atsakiusi į daugiau nei 350 Pareiškėjos paklausimų, prašymų, skundų raštu, pateiktų tiek tiesiogiai Ministerijai, tiek persiųstų iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos, kitų institucijų.“

4.4. Iš Skundai nagrinėti pateiktų dokumentų nustatyta:

4.4.1. SADM 2023-07-14 Pareiškėjai pateikė atsakymą į Pareiškėjos 2023-06-15 gautą kreipimąsi (2023-06-15 reg. Nr. PL-2212), 2023-06-15 gautą kreipimąsi (2023-06-15 reg. Nr. PL-2215), 2023-06-14 gautą kreipimąsi (2023-06-15 reg. Nr. PL-2216), 2023-06-15 gautą kreipimąsi (2023-06-15 reg. Nr. PL-2217), 2023-06-21 gautą kreipimąsi (2023-06-21 reg. Nr. PL-2255) Elektroninio dokumento nuorašas:

„Dėl kreipimūsi reg. 2023 06 15, Nr. PL-2212, reg. 2023 06 15, Nr. PL-2217 ir reg. 2023 06 21, Nr. PL-2255

Informuojame, kad dėl analogiško pobūdžio klausimo, t. y. dėl 2018 05-22 Ukmergės rajono savivaldybės administracijos rašto Nr. (3.9)18-2665 „Dėl socialinio būsto nuomos“, ministerija Jūsų kreipimąsi buvo gavusi 2023 06-11 (reg. 2023-06-12, Nr. PL-2179). Atsižvelgiant į kreipimosi turinį, ministerija šį kreipimąsi vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 11 straipsnio 4 dalimi, pagal kompetenciją persiuntė nagrinėti Ukmergės rajono savivaldybės administracijai ir apie tai Jus informavo 2023-06-19 raštu Nr. (8.6Mr-45)SD-2567. Dėl kito, Jūsų keliamo klausimo, t. y. „Dėl deklaracijos sumai 9863 už 2017 metus“ (kalba netaisyta), savo kreipimąsi Jūs pati adresavote pagal kompetenciją Ukmergės rajono savivaldybės administracijai. Atsižvelgiant į Jūsų keliamą klausimą dėl pajamų ir turto dydžių, informuojame, kad asmenų ir šeimų vertinamų pajamų ir turto metiniai dydžiai, pagal kuriuos nustatoma teisė į paramą būstui įsigyti ar išsinuomoti yra nurodyti Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatyme (toliau – Įstatymas) (<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/e944ee00600111e4bad5c03f56793630>). Kartu informuojame, kad informaciją apie patvirtintą valstybės remiamų pajamų dydį atitinkamais metais galite rasti: <https://www.tagidas.lt/savadai/9008/> Dėl kreipimūsi reg. 2023 06 15, Nr. PL-2215 ir reg. 2023 06 15, Nr. PL-2216

Pakartotinai informuojame, kad pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (toliau – Vietos savivaldos įstatymas) 6 straipsnio nuostatas, paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti teikimas yra savarankiška savivaldybės funkcija, o vadovaujantis Įstatymo 4 straipsnio 5 dalies 1 punktu, savivaldybės administracija nustato, ar asmenys ir šeimos turi teisę į paramą būstui įsigyti ar išsinuomoti. Pažymėtina, kad ministerijai galiojantys teisės aktai nesuteikia teisės vertinti savivaldybės darbuotojų priimamų sprendimų teisėtumą ar savivaldybės darbuotojų pareigų vykdymo tinkamumą, nes pagal valdžių pasidalijimo principą savivaldybės yra savarankiškos vietos

savivaldos institucijos, o jų darbą reglamentuoja Vietos savivaldos įstatymas. Vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymo 72 straipsnio 2 dalimi, savivaldybės nėra pavaldžios valstybės institucijoms. Ar savivaldybės laikosi Konstitucijos ir įstatymų, ar vykdo Vyriausybės sprendimus, Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo nustatyta tvarka prižiūri Vyriausybės skiriami valstybės pareigūnai – Vyriausybės atstovai. Gyventojų skundus dėl savivaldybės pareigūnų piktnaudžiavimo ar biurokratizmo tiria Seimo kontrolieriai; jų įgaliojimai nustatyti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatyme. Savivaldybės institucijų ir valstybės tarnautojų aktai ar veiksmai, pažeidžiantys gyventojų, institucijų, įstaigų, įmonių ir organizacijų teises, gali būti skundžiami Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka (Vietos savivaldos įstatymo 70 straipsnis). Kartu informuojame, kad jeigu Jums yra žinomos nusikalstamos veikos ar turite pagrįstų įtarimų, Jūs pati galite kreiptis į ikiteisminio tyrimo instituciją. Jei manote, kad šiuo atsakymu Jus informavome netinkamai, jį galite skusti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai (A. Vivulskio g. 11, 03162 Vilnius) Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymu nustatyta tvarka per šešis mėnesius nuo atsakymo įteikimo dienos arba Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nustatyta tvarka arba Vilniaus apygardos administraciniam teismui (Žygimantų g. 2, 01102 Vilnius, ar per Lietuvos teismų elektroninių paslaugų portalą <https://e.teismas.lt>) Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka per vieną mėnesį nuo atsakymo gavimo dienos.“

4.4.2. Pareiškėja 2023-06-15 elektroniniu laišku kreipėsi į SADM ir Ukmergės rajono savivaldybę: „Atsižvelgiant kad blogai matosi, atkartuju. Prašau pateikti analogišką lentelę už 2017 metus. Pridedu: lentelė.“ SADM šis kreipimasis užregistruotas numeriu: 2023-06-15 Nr. PL-2217.

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

5. Lietuvos Respublikos įstatymai

5.1. *Seimo kontrolierių įstatymo* (toliau – SKĮ) 12 straipsnis – „1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje. [...]“

5.2. *Viešojo administravimo įstatymo* (toliau – VAĮ):

3 straipsnis – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: 1) atsakomybės už priimtus sprendimus. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas, vykdydamas administracinį reglamentavimą ar priimdamas administracinius sprendimus, turi prisiimti atsakomybę už administracinio reglamentavimo ar priimtų administracinių sprendimų sukeltus padarinius; [...] 5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį; [...]“

11 straipsnis – 1. Asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles.“

5.3. *Teisės gauti informaciją ir duomenų pakartotinio naudojimo įstatymo* (toliau – Įstatymas):

6 straipsnis – „1) duomenų išsamumo – pareiškėjui turi būti pateikti visi pagal teisės aktus teiktini jo prašymo turinį atitinkantys duomenys; 2) duomenų tikslumo – pareiškėjui teikiami duomenys turi atitikti institucijos ar valstybės valdomo subjekto disponuojamus duomenis; [...]“

13 straipsnis – „1. Prašymai dėl duomenų teikimo ir jų pakartotinio naudojimo teikiami ir nagrinėjami Viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka. 2. Atsižvelgdami į pareiškėjo prašymą, institucija ir valstybės valdomas subjektas informaciją ir duomenis pareiškėjui teikia žodžiu, raštu arba elektroniniu būdu elektroninių ryšių priemonėmis ekonomikos ir inovacijų ministro įgalios institucijos nustatyta tvarka. 3. Jeigu prašyme nenurodytas informacijos ir duomenų teikimo būdas, informacija ir duomenys teikiami tokiu pačiu būdu, koku gautas prašymas. [...]“

14 straipsnis – „1. Duomenys pareiškėjui teikiami tokio turinio ir tokiu formatu, kuris naudojamas institucijoje ar valstybės valdomame subjekte ir kurio nereikia papildomai adaptuoti, apdoroti ar kitaip koreguoti. [...]. 2. Iš institucijos ir valstybės valdomo subjekto negali būti reikalaujama tvarkyti duomenis vien dėl to, kad pareiškėjas galėtų juos pakartotinai naudoti, arba pritaikyti duomenų turinį ir (arba) formatą pareiškėjų poreikiams, jeigu tai būtų susiję su institucijos ir valstybės valdomo subjekto neproporcingai didelėmis darbo ir laiko sąnaudomis. [...]“

18 straipsnis – „Pareiškėjo teisės gali būti ginamos šiais būdais: 1) pareiškėjas turi teisę apskusti institucijos veiksmus, neveikimą ar administracinį sprendimą, taip pat institucijos vilkinimą atlikti jos kompetencijai šiuo įstatymu priskirtus veiksmus *Viešojo administravimo įstatymo* nustatyta tvarka; 2) pareiškėjas turi teisę apskusti valstybės valdomo subjekto veiksmus ar neveikimą, taip pat valstybės valdomo subjekto vilkinimą atlikti jo kompetencijai šiuo įstatymu priskirtus veiksmus tam pačiam valstybės valdomam subjektui arba bendrosios kompetencijos teismui.“

6. Kiti teisės aktai

Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 patvirtintų Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių (toliau – Prašymų nagrinėjimo taisyklės, aktuali redakcija):

1 punktas – „Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklės (toliau – Taisyklės) reglamentuoja prašymų ir skundų nagrinėjimą ir asmenų aptarnavimą viešojo administravimo subjektuose, taip pat subjektuose, kurie teikia viešąsias paslaugas ir nagrinėja prašymus ir skundus dėl šių viešųjų paslaugų (toliau – institucijos). [...]“

23 punktas – „Prašyme ar skunde turi būti: 23.1. fizinio asmens vardas, pavardė ir (ar) kita įstatymuose ar jų pagrindu priimtuose teisės aktuose nustatyta informacija, būtina siekiant asmenį identifikuoti arba patikrinti prašymo ar skundo autentiškumą, išskyrus Taisyklių 18 punkte nurodytą atvejį; 23.2. Civilinio kodekso 2.44 straipsnio 1 dalyje nurodyta informacija, jeigu kreipiamasi juridinio asmens vardu; 23.3. kontaktinė informacija ryšiui su asmeniu palaikyti – telefono numeris, elektroninio pašto adresas, adresas arba prireikus kitų elektroninių ryšių priemonių nuorodos ar (ir) numeriai.“

24 punktas – „Prašymas ir skundas raštu turi būti: 24.1. parašytas valstybine kalba arba turėti vertimą į valstybinę kalbą, kurio turiniui ir autentiškumo užtikrinimui *mutatis mutandis* taikomos Taisyklių 23.1, 23.3, 24.2, 24.3 ir 24.5 papunkčių nuostatos (išskyrus Taisyklių 25 ir 26 punktuose nurodytus atvejus); 24.2. parašytas įskaitomai; 24.3. konkretus ir suprantamas; 24.4. parašytas taip, kad jo turinys ar forma nepažeistų etiketo ir geros moralės normų; 24.5. pasirašytas prašymą pateikusio asmens arba jo atstovo.“

27 punktas – „Asmuo prašymą ar skundą gali teikti naudodamas tik tokias elektroninių ryšių priemones, kurias naudoja institucija. Informacija apie institucijos naudojamas elektroninių ryšių priemones, kurias naudodami asmenys gali kreiptis į instituciją, turi būti pateikiama Taisyklių 12 punkte nurodytais būdais.“

35 punktas – „Prašymus ar skundus institucijos nagrinėja ir į juos atsako pagal teisės aktais joms nustatytą kompetenciją.“

45 punktas – „Į prašymą institucija atsako atsižvelgdama į jo turinį: 45.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą atsakoma suteikiant prašomą vieną iš Viešojo administravimo įstatymo 19 straipsnio 1 dalyje nurodytų administracinių paslaugų (ar prašomas kelias administracines paslaugas) arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti; 45.2. į prašymą pakonsultuoti asmenį jam aktualiu klausimu atsakoma suteikiant konsultaciją pagal institucijai nustatytą kompetenciją arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti; 45.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą atsakoma Viešojo administravimo įstatymo 13 straipsnyje nustatyta tvarka. 45.4. į prašymą, nenurodytą Taisyklių 45.1–45.3 papunkčiuose, atsakoma laisva forma. [...]“

47 punktas – „Atsakyme į prašymą ar skundą arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo turi būti informuojamas apie tokio atsakymo ar pranešimo apskundimo tvarką, vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo 14

straipsniu, nurodant konkrečios institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-us) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas.“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

7. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktika:

Civilinių bylų skyriaus 2008-03-04 nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-154/2008 – „Viešojoje teisėje veikia bendrasis teisinio reguliavimo principas „galima tai, kas leista“, pagal kurį viešosios teisės subjektai negali laisvai pasirinkti savo elgesio varianto, jie turi tik tokius įgalinimus, kurie jiems suteikti konkrečių įstatymų, ir savo veikloje negali peržengti šių įgalinimų ribų. Viešojo administravimo subjektų veiksmai, atlikti viršijus įstatyminių įgalinimų (kompetencijos) ribas (ultra vires), yra pagrindas tokius veiksmus laikyti neteisėtais. Viešąjį administravimą vykdančių subjektų veikloje bendroji pareiga elgtis rūpestingai ir atidžiai negali būti priešpastatoma pareigai laikytis šią veiklą reglamentuojančių įstatymų reikalavimų ir juos vykdyti. Ar viešosios teisės subjektas elgėsi pakankamai rūpestingai ir atidžiai, turi būti vertinama pagal tai, kaip tiksliai jis laikėsi jo veiklą reglamentuojančių įstatymų reikalavimų.“

8. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) praktika:

8.1. „Todėl vadovaujantis įstatymo analogijos principu (ABTI 4 str. 6 d.) taikytinas Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas (toliau – ir Teisės gauti informaciją įstatymas), *inter alia* reglamentuojantis valstybės bei savivaldybių institucijų ir įstaigų veiksmus teikiant informaciją. Teisės gauti informaciją įstatymas informaciją apibrėžia kaip žinias, kuriomis disponuoja valstybės ir savivaldybių institucija ar įstaiga, įskaitant informaciją apie jų darbuotojų darbo užmokestį (Teisės gauti informaciją įstatymo 2 str. 2 p.). Vienas iš šiuo įstatymo nustatytų informacijos teikimo principų yra tikslumo principas, reiškiantis, kad teikiama informacija turi atitikti įstaigos disponuojamą informaciją (4 str. 2 p.). Vadovaujantis nurodytomis nuostatomis, darytina išvada, kad valstybės ir savivaldybių institucija ar įstaiga turi pateikti tik tokią informaciją, kuria ji disponuoja pagal savo kompetenciją. Todėl kilus ginčui, kai atitinkama institucija neteikia prašomos informacijos, turi būti vertinama, ar institucija disponuoja prašoma informacija. (LVAT administracinė byla Nr. A⁴⁹²-2697/2012, 2012 m. lapkričio 15 d.)

8.2. „[...] Priimant sprendimą dėl konkretaus prašymo (ar kitokio pobūdžio kreipimosi, nepriklausomai nuo tokio dokumento formos) turi būti veikama paisant pagrindiniame šalies įstatyme – Konstitucijoje įtvirtinto, atkartojamo ir Viešojo administravimo įstatyme, principo, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms.“ (LVAT 2013-03-05 nutartis administracinėje byloje Nr. A556-439/2013).

Tyrimo išvados

9. Atsižvelgus į tyrimo metu analizuotą informaciją, teisinį reglamentavimą, pažymėtina:

9.1. Pareiškėja skundžiasi, kad Ministerija, pakartotinai Pareiškėjai paprašius, nepateikė prašomos informacijos – „lentelės“, nes pateiktoji blogai matėsi (pažymos 4.4.2 papunktis).

9.2. Ministerija, vadovaudamasi Prašymų nagrinėjimo taisyklių nuostatomis („atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgus į jų turinį“; pažymos 6 punktas), pagal kompetenciją pateikė Pareiškėjai atsakymą (pažymos 4.4.1 papunktis) į jos kreipimuisi, taip pat ir į 2023-06-15 (PL-2217) prašymą: dar kartą (nustatyta, kad Pareiškėja ne kartą yra kreipusis į SADM socialinės paramos klausimais, jai pateikti atsakymai) išaiškintos Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo nuostatos, nustatančios asmenų ir šeimų vertinamų pajamų ir turto metinius dydžius, pagal kuriuos nustatoma teisė į paramą būstui įsigyti ar išsinuomoti, Vietos savivaldos įstatymo, reglamentuojančio savivaldybės savarankiškas funkcijas socialinės paramos klausimais, nuostatos, pateiktos nuorodos į interneto svetaines, kur galima rasti teisės aktus, informaciją apie patvirtintą valstybės remiamų pajamų dydį atitinkamais metais ir kita. Išaiškinta apskundimo tvarka.

9.3. Pažymėtina, kad asmenų prašymai dėl duomenų teikimo nagrinėjami VAĮ nustatyta tvarka, o VAĮ nustato, kad asmenų prašymai ir skundai nagrinėjami vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintų Prašymų nagrinėjimo taisyklių nuostatomis. Prašymų nagrinėjimo taisyklėse (pažymos 6 punktą) yra nurodyta, kad prašymas / skundas turi būti parašytas įskaitomai; būti konkretus ir suprantamas; jų turinys ar forma turi nepažeisti etiketo ir geros moralės normų.

Šiuo tiriamu atveju pažymėtina, kad Pareiškėjos pakartotinis prašymas Ministerijai (pažymos 4.4.2 papunktis) nelaikytinas konkrečiu, aiškiu ir suprantamu, o prašymo forma pažeidžia etikos ir geros moralės normas (tas pats pasakytina apie skundą Seimo kontrolieriui, pažymos 2 punktą): nenurodytos jokios konkrečios aplinkybės, t. y. kur, kas nesimato, kokią analogišką lentelę už 2017 metus privalo pateikti Ministerija (ar savivaldybė, kuriai irgi adresuotas prašymas), taigi nėra aišku, kuri institucija, ką turi pateikti ir kita. Taigi, Ministerija galėjo tik nuspėti, ko prašo Pareiškėja.

9.4. Vadovaujantis Įstatymo nuostatomis (pažymos 5.3 papunktis), duomenys pareiškėjui teikiami tokio turinio ir tokiu formatu, kuris naudojamas institucijoje ar valstybės valdomame subjekte ir kurio nereikia papildomai adaptuoti, apdoroti ar kitaip koreguoti. Iš institucijos ir valstybės valdomo subjekto negali būti reikalaujama tvarkyti duomenis vien dėl to, kad pareiškėjas galėtų juos pakartotinai naudoti, arba pritaikyti duomenų turinį ir (arba) formatą pareiškėjų poreikiams, jeigu tai būtų susiję su institucijos ir valstybės valdomo subjekto neproporcingai didelėmis darbo ir laiko sąnaudomis.

Ministerija, vadovaudamasi Įstatymo nuostatomis, Pareiškėjai pateikė interneto svetainių nuorodas, kur ji gali gauti norimą informaciją: informaciją apie patvirtintą valstybės remiamų pajamų dydį atitinkamais metais, susipažinti su teisės aktų nuostatomis. Pažymėtina, kad teisės aktai neįpareigoja Ministeriją sudarinėti tokias lenteles, kokių prašo Pareiškėja (tik jos interesus atitinkančias, pvz.: už 2017 metus). Ministerija paaiškino, kad lentelių, kurios būtų adaptuotos ir skirtos tik Pareiškėjai, sudarymas reikalauja papildomų darbo bei laiko išteklių.

Pažymėtina ir tai, kad Ministerijos interneto svetainėje yra skelbiama lentelė dėl asmenų ir šeimų vertinamų pajamų ir turto metinių dydžių, pagal kuriuos nustatoma teisė į paramą būstui įsigyti ar išsinuomoti 2023 metams, todėl, vadovaujantis Įstatymo nuostatomis, Pareiškėjai informacija pateikta tokiu formatu, kuris naudojamas Ministerijoje, kurio nereikia papildomai adaptuoti, apdoroti ar kitaip koreguoti. Šiuo aspektu atkreiptinas dėmesys į teisinį reglamentavimą: vienas iš Įstatymo 6 straipsnyje (pažymos 5.3 papunktis) nustatytų informacijos teikimo principų yra tikslumo principas, reiškiantis, kad teikiama informacija turi atitikti įstaigos disponuojamą informaciją; LVAT suformuota praktika, kad valstybės ir savivaldybių institucijos ar įstaigos turi pateikti tik tokią informaciją, kuria jos disponuoja pagal savo kompetenciją (pažymos 8.1 papunktis).

9.5. Seimo kontrolierė, vadovaudamasi *nešališkumo ir teisingumo* („Seimo kontrolieriai vienodai (lygiai teisingai) gina visus žmones, nepaisant jų tautybės, rasės, lyties, kalbos, kilmės, socialinės padėties, religinių įsitikinimų ar politinių pažiūrų. Seimo kontrolieriai savo veikloje yra objektyvūs ir teisingi“), *proporcingumo* („Seimo kontrolieriai, gindami žmogaus teises ir laisves, siekia išlaikyti pusiausvyrą tarp asmens privačių ir visuomenės interesų, gindami konkretaus asmens teises ir laisves – nepažeisti kitų žmonių teisių ir laisvių“) principais (SKĮ 4 straipsnis), pažymi, kad Pareiškėja teikia skundus Ministerijai (taip pat ir savivaldybei) įvairiais klausimais (socialinės paramos skyrimo / neskyrimo, įvairių savivaldybės komisijų veiklos teisėtumo, savivaldybės biudžeto lėšų panaudojimo socialinei paramai skirti ir kitais klausimais), dažnai kreipiasi ir tais pačiais klausimais, į kuriuos jau buvo atsakyta, prašo informacijos, kuri ne kartą jau buvo pateikta. Sulaukusi atsakymų, o kartais ir nesulaukusi atsakymų iš Ministerijos (savivaldybės), teikia pakartotinius skundus (tais pačiais klausimais, dėl kurių tyrimas jau buvo atliktas) Seimo kontrolierių įstaigai. Ministerijos pareigūnai apkraunami papildomu darbu aiškintis, tikrinti, į kuriuos klausimus Pareiškėjai jau buvo atsakyta, į kuriuos neatsakyta, teikti paaiškinimus, informaciją Pareiškėjai, Seimo kontrolieriui.

Seimo kontrolieriai pažymose, tarpininkavimo / atsisakymo nagrinėti raštuose Pareiškėjai ne kartą teikė paaiškinimus dėl klausimų, susijusių su socialinės paramos (pašalpų) (ne)skyrimu, komisijų sudarymu, savivaldybės biudžeto panaudojimu socialinei paramai, Ministerijos,

savivaldybės funkcijomis ir kompetencija, paaiškino dėl galimybės Ministerijos atsakymus, savivaldybės sprendimus, atsakymus, jeigu jie netenkina Pareiškėjos, apskūsti atitinkamoms institucijoms pagal kompetenciją. Tačiau Pareiškėja nesinaudoja teisės aktuose reglamentuotomis teisinėmis priemonėmis ginti galimai pažeistas savo teises, o toliau teikia įvairioms institucijoms skundus tais pačiais klausimais.

9.6. Valdžios institucijų sistema yra sukurta taip, kad kiekviena institucija turi jos paskirtą atitinkančias priskirtas funkcijas, kompetenciją, kurių privalo laikytis. Viešojoje teisėje veikia bendrasis teisinio reguliavimo principas „galima tai, kas leista“, pagal kurį viešosios teisės subjektai negali laisvai pasirinkti savo elgesio varianto, jie turi tik tokius įgalinimus, kurie jiems suteikti konkrečių įstatymų, ir savo veikloje negali peržengti šių įgalinimų ribų. Viešojo administravimo subjektų veiksmai, atlikti viršijus įstatyminių įgalinimų (kompetencijos) ribas (*ultra vires*), yra pagrindas tokius veiksmus laikyti neteisėtais.

Ministerija, įgyvendindama savo tikslus socialinės paramos srityje, rengia ir teikia Vyriausybei teisės aktų projektus dėl piniginės socialinės paramos sistemos (socialinių pašalpų ir kompensacijų nepasiturintiems gyventojams, socialinės paramos mokiniams, išmokų vaikams bei paramos mirties atveju) funkcionavimo, reguliavimo ir tobulinimo; analizuoja piniginės socialinės paramos sistemos būklę, rengia ir teikia metodinę pagalbą savivaldybėms dėl jos įgyvendinimo. Taigi, Ministerija nepriima sprendimų dėl socialinės paramos skyrimo / neskyrimo, būsto suteikimo / nesuteikimo, nevykdo savivaldybių veiklos priežiūros funkcijos.

10. LVAT 2016-02-22 administracinėje byloje Nr. A-1150-520/2016 (cituojama ir kitose bylose) yra konstatavęs:

„atsakovas savo kompetencijos ribose įvykdė pareigą ir pateikė pareiškėjui tinkamą atsakymą, o tai, kad pareiškėjo netenkina skundžiamame atsakyme išdėstytos faktinės aplinkybės ir argumentai, nėra pagrindas pripažinti, jog pats atsakymas yra nemotyvuotas ir neteisėtas bei neatitinkantis Viešojo administravimo įstatymo nuostatų.“

Apibendrinus pateiktas išvadas, konstatuotina, kad Ministerija nepažeidė galiojančių teisės aktų nuostatų, Pareiškėjai buvo pateikta visa teiktina ir Ministerijoje disponuojama informacija, paaiškinimai.

Seimo kontrolierė Ministerijos pareigūnų veiksmuose biurokratizmo nenustatė, Pareiškėjos skundas atmestinas.

11. Atkreiptinas Pareiškėjos dėmesys:

11.1. Vadovaujantis Teisės gauti informaciją įstatymo, Prašymų nagrinėjimo taisyklių nuostatomis, Pareiškėja turi teisę apskūsti institucijos veiksma arba neveikimą, susijusį su įstatyme nustatytos informacijos teikimu, Lietuvos administracinių ginčų komisijai arba administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

11.2. Vadovaujantis Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 8 straipsniu, Savivaldybės institucija organizuoja ir (ar) teikia pirminę teisinę pagalbą.

11.3. Seimo kontrolieriai nenagrinėja ginčų tarp asmens ir valstybės institucijos, įstaigos. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 5 straipsnio 1 dalimi, kiekvienas suinteresuotas asmuo turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas.

Pareiškėja Ministerijos pareigūnų veiksmus arba neveikimą, susijusius su informacijos teikimu / neteikimu, administracinių sprendimų priėmimu / nepriėmimu, turi teisę apskūsti Lietuvos administracinių ginčų komisijai arba administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka, jeigu įžvelgia, kad tokia Ministerijos pareigūnų veikla galimai pažeidė tam tikrą Pareiškėjos teisę ar įstatymų saugomą interesą.

11.4. valstybės institucijos turi tik tokius įgaliojimus, kurie jiems suteikti konkrečių įstatymų, ir savo veikloje negali peržengti šių įgalinimų ribų. Taigi, valstybės institucijos (nagrinėjamu atveju Ministerija) turi (privalo) teikti informaciją kuria jos disponuoja, ir neprivalo teikti tai ko nenumato teisės aktai ar reikalauja besikreipiantys į juos asmenys.

11.5. Vadovaujantis Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 3 dalimi, skundą ištyrus, pakartotinai paduotas skundas netiriamas, išskyrus atvejus, kai nurodoma naujų aplinkybių ar pateikiama naujų faktų. Jeigu pareiškėjas piktnaudžiauja teise kreiptis į Seimo kontrolierių, Seimo kontrolieriaus sprendimu, susirašinėjimas su tokiu pareiškėju gali būti nutrauktas.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAS

12. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Seimo kontrolierė nusprendžia X skundą dėl Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) netinkamai išnagrinėjus prašymą atmesti.

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė